

Daniel Defo

**ROBİNZON
KRUZONUN HƏYATI
VƏ MACƏRALARI**

Tərcüməçi:
Əkbər Ağayev

qanun nəşriyyatı

Daniel Defoe

**THE LIFE AND
ADVENTURES OF
ROBINSON CRUSOE**

Gəmi qəzasından güc-bəla sağ çıxan qəhrəman ayağı torpağa dəyəndə çox sevinir. Lakin bu sevinc uzun çəkmir. O, kimsəsiz bir adaya düşmüşdür. Bütün gücü ilə xilas olmağa çalışır. Amma... Adada düz 28 il tək qalır. Bir yandan vəhşi təbiət, o biri yandan dəniz quldurları... Bütün mübarizəni təkbaşına aparır.

Dəli olmamaq və nitq qabiliyyətini itirməmək üçün tutuquşularla söhbət edir. Zamanı tutduğu gündəliklə hesablayır. Hər gün başına gələnləri yazır.

Günlərin birində isə adada yerlilərə rast gəlir. Mədəni dünya ilə heç bir əlaqəsi olmayan bu insanlarla ünsiyyət qurmaq çox çətindir...

Möhkəm iradə və dözümlülük haqqında ən gözəl əsərlərdəndir.

Süjet xətti real həyatdan götürülmüşdür.

Daniel Defoe THE LIFE AND ADVENTURES OF ROBINSON CRUSOE

Daniel Defo ROBİNZON KRUZONUN HƏYATI VƏ MACƏRALARI

Bakı, Qanun Nəşriyyatı, 2024, 432 səh.

Janr: fiction/tarixi roman, bioqrafiya

Yaş qrupu: 10+

Ölçü: 145x210 mm

Cild: yumşaq

Çapa imzalandı: 20.04.2024

Naşir: Şahbaz Xuduoğlu

Tərcüməçi: Əkbər Ağayev

Korrektor: Tünzalə Xəlilqızı

Texniki redaktor: Aygül Yelmarlı

Mətn dizaynı: Rahilə Şamil

Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

Rəssam: J.Qranvil

Qanun Nəşriyyatı

İstanbul Copyright Awards-ın qalibi

Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76

Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18

Mobil: (+994 55) 212-42-37

e-mail: info@qanun.az

www.qanun.az

www.fb.com/Qanunpublishing

www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-26-559-0

© Qanun Nəşriyyatı, 2017; 2022; 2024

© Gənclik, 1987

*Fəlakət zamanı gəminin
bütün heyəti məhv olandan*

sonra kənara atılıb

BÖYÜK ORİNOKO

çayının

mənsəbinə yaxın bir yerdə

AMERİKA

sahilləri yanında

kimsəsiz bir adada

İYİRMİ SƏKKİZ İL

tək-tənhalıqda yaşamış

Yorklu dənizçi

ROBİNZON KRUZONUN

HƏYATI

qeyri-adi və qəribə macərələri

və gözlənilmədiyi halda

quldurlar tərəfindən

xilas edilməsi haqqında

özünün yazdığı

ŞƏRH

Mən 1632-ci ildə York şəhərində, xaricdən köçüb gəlmiş varlı bir ailədə anadan olmuşam: atam əslən bremenli idi və əvvəlcə bir müddət Qull şəhərində yaşamışdır. Ticarətlə məşğul olub özünə yaxşı var-dövlət qazandıqdan sonra hər işi buraxıb York şəhərinə köçüb gəlmişdir. O, burada anamla evlənmişdir, anamın qohumlarının фамилиясы Robinzon imiş, bu фамилия o yerlərdə qədim və məşhur imiş, elə qohumlarının bu фамилияsına baxıb mənim də adımlı Robinzon qoymuşlar. Atamın фамилиясы Kreytsner imiş, lakin xarici dillərdən keçmiş kəlmələri qurdalamaq ingilislərdə adətdir, buna görə də atamın фамилияsını dəyişdirib bizi Kruzo çağırmağa başlamışlar. İndi elə biz özümüz də фамилияmızı belə deyir və belə də yazırıq. Mənim tanışlarım da məni həmişə bu фамилия ilə çağırırdılar.

Məndən böyük iki qardaşım var idi. Onlardan biri Flandriyadakı ingilis piyada polkunda qulluq edirdi, bu həmin polk idi ki, bir zamanlar məşhur polkovnik Lokqart ona komandanlıq etmişdi. Qardaşım orada podpolkovnik rütbəsi alana qədər qulluq etmiş və Dünkirxen yanında ispaniyalılarla vuruşmada öldürülmüşdür. İkinci qardaşımın başına nə iş gəldiyini isə bilmirəm, necə ki atam və anam da heç mənim başıma nə işlər gəldiyini bilmirlər.

Ailədə üçüncü uşaq olduğuma görə elə lap əvvəldən mənə heç bir iş və sənət öyrətməmişdilər və gənc yaşlarımdan başlayaraq başım cürbəcür xəyallar və sayıqlamalarla dolmuşdu. Atam çox qoca idi və mənə çox az oxutmuşdu, evdə tərbiyə alıb şəhər məktəbinə getməklə nə qədər təhsil almaq mümkündürsə, mənə təhsilimin də həcmi o qədər idi. Atam mənə hüquqşünaslığa hazırlayırdı, amma mən dəniz səyahətlərinin xəyalında idim və dəniz səfərlərindən başqa heç nəyin haqqında bir söz eşitmək istəməirdim. Dənizə olan bu həvəsim mənə o qədər uzaqlara çəkib aparmışdı ki, mən öz iradəmin əksinə getdim, hətta atamın dəniz səyahətləri haqqında düşünməyi mənə qəti surətdə qadağan etməsinə, anamın yalvarışlarına, dostların nəsihətinə də fikir vermədim. Elə bil ki, mənə sonralar gördüyüm kədərli həyata sövq edən bu təbii həvəsdə nə isə qəzavü-qədərə bənzər bir şey var idi.

Atam ağır və ağıllı adam idi, özü də fikrimdən keçəni hiss etmişdi, buna görə də çox ciddi və əsaslı surətdə mənə xəbərdarlıq edir, məni niyyətimdən ayırmağa çalışırdı. O, bir dəfə səhər məni öz otağına çağırırdı, podaqra xəstəliyi onu bu otaqda yatağa bağlamışdı, hirsələ məni danlamağa başladı. Avara və sərgərdan həyata meylədən başqa məni ata evini və doğma vətəni tərk edib getməyə məcbur edən daha hansı səbəblərin olduğunu məndən xəbər aldı və dedi ki, öz vətənimdə böyüyüb adam arasına çıxmaq mənim üçün asan olar, burada mən zəhmət və çalışqanlıq yolu ilə öz variyyatımı artırıb firavan və rahat yaşaya bilərəm. Atam dedi ki, öz doğma vətəninə o adamlar buraxıb sərgüzəşt axtarmağa qaçırlar ki, onlar bu işdə ya heç nə itirmirlər, ya da ki, onlar şöhrətpərəst adamlardır və özlərinə yüksək bir mövqə qazanmaq istəyirlər; bu adamlar adi həyatın çərçivəsindən kənara çıxan işlərə baş vurmaq yolu ilə öz işlərini düzəltməyə və adlarını məşhur etməyə çalışırlar; lakin belə işlərə ya mənim gücüm çatmaz, ya da ki, onlar mənim üçün alçalıcı və təhqiredici olar; mənim yolum – orta yoldur, yəni mən o yol ilə gedirəm ki, onu təvazökar həyatın ən yüksək pilləsi adlandırmaq olar. Atam öz həyat təcrübəsindən inanmışdı ki, bu orta yol dünyada bizim üçün ən yaxşı yoldur, insan səadəti üçün ən əlverişlisidir, çünki nə cəmiyyətin aşağı siniflərinin qismətinə düşən ehtiyac və məhrumiyyətlər, fiziki zəhmət və əziyyətlər, nə də yüksək təbəqələrin qismətinə düşən dəbdəbə və zinət, şöhrətpərəstlik, lovğalıq və paxıllıq bu yolda yoxdur. Atam dedi ki, bu orta yolla qurulan həyatın nə qədər xoşa gəldiyini mən ondan görürəm ki, başqa şəraitdə yaşayanların hamısı bu həyata qibtə edirlər: hətta krallar belə böyük işlər üçün doğulmuş adamların acı taleyindən çox zaman

şikayətlənir və taleyi onları iki bir-birinə zidd nöqtənin – rəzilliklə əzəmətin arasındakı orta yola salmadığına təəssüf edirlər, ən müdrik adam belə göylərə üz tutub ibadət edəndə nə yoxsulluq, nə də həddindən çox dövlət istəmir, əsl xoşbəxtliyin ölçüsü olan bir güzəran arzu edir.

Sonra atam dedi: mən ətrafımıza baxıb müşahidə edəndə görürəm ki, həyatın bütün bədbəxtlik və müsibətləri yüksək və aşağı siniflər arasında bölünmüşdür, yüksək təbəqələr və avam camaat qədər taleyin oyununa məruz qalmayan orta təbəqəyə mənsub adamlara isə bu münasibətlər daha az qismət olur, hətta, onlar cismani və ruhi xəstəliklərdən də sığorta olmuşlar, halbuki bir tərəfdən yüksək təbəqələrdəki qüsurlar, dəbdəbə və hər növ gərəksiz bəzək-düzək, digər tərəfdən də aşağı təbəqələrdəki ağır zəhmət, ehtiyac, az və pis yemək həmin xəstəlikləri doğurur ki, bunlar da həmin təbəqəyə mənsub adamların həyat və yaşayışının təbii nəticəsidir. Cəmiyyətdə orta vəziyyət – hər növ xeyirxahlığın çiçəklənməsi və həyatın bütün sevinc və nəşəsi üçün ən əlverişli bir şərait yaradır. Bolluq və sülh bu orta vəziyyətin nöqərləridir; mötədillik, bitərəflik sağlamlıq, ruhi sakitlik, mehribanlıq, hər növ xoş əyləncələr və hər növ ləzzət bu orta vəziyyətlə yoldaşlıq edir və ona xeyir-dua verirlər. Cəmiyyətdə orta vəziyyət tutan adam öz həyat yolunu sakit keçirib ömrünü asanlıqla başa vurur, ağır fiziki və zehni əməyə qatlaşmır, bir parça çörək üçün satılıb kölə vəziyyətinə düşmür, bədəni yuxusuz, ruhu istirahətsiz qoyan dolaşlıq və mürəkkəb vəziyyətlərdən çıxış yolu tapmaq üçün fikirləşib başını yormağa məcbur olmur, paxıllıq onu içəridən yemir, şöhrətpərəstlik odu onu gizlicə yandırır-yaxmır. O, hər cəhətdən təmin olunduğu üçün həyatın nemətlərindən düşüncəli surətdə istifadə edir, al-

dığı ləzzətə qüssə və kədər qatışdırmır, özünü xoşbəxt hiss edir və öz gündəlik həyat təcrübəsi sayəsində bu xoşbəxtliyi daha dərindən və daha aydın dərk etməyi öyrənir, beləliklə də həyatını asanlıqla başa vuraraq, nəzərə çarpmadan qəbir evinə yola düşür.

Sonra atam qətiyyətlə və eyni zamanda böyük bir xeyirxahlıqla danışaraq bu uşaqlıq xeyallarından əl çək-məyimi, özümü əzab və ehtiyac uçurumuna atmama-ğımı məndən xahiş etməyə başladı və dedi ki, mən irsən cəmiyyətdə elə bir mövqə tuturam ki, bu mövqə məni gərək hər növ ehtiyac və əzabdan qorusun. O deyirdi ki, mən bir parça çörək üçün işləmək məcburiyyətində deyiləm, o özü mənim qayğımı çəkir və məni indicə məsləhət gördüyü o yola aparıb çıxarmağa çalışır, əgər mən bu həyat yolum-da müvəffəq olmasam və ya, bədbəxtliyə uğrasam, onda yalnız rəhmsiz taledən və öz bacarıqsızlığımdan şikayət etməliyəm. Beləliklə, zərərdən başqa heç bir xeyri olma-yacaq bir işdən məni çəkindirməyə çalışaraq, o öz atalıq vəzifəsini yerinə yetirir və mənə xəbərdarlıq edib bütün məsuliyyəti öz üzərindən götürürdü. Müxtəsəri budur ki, əgər mən evdə qalsam və həyatımı onun göstərdiyi kimi qursam, o da mənim üçün yaxşı ata olacaq, lakin məni evdən çıxıb getməyə həvəsləndirib məhv olmağıma o heç bir zaman razılıq verməyəcəkdir. Dediklərini sübut etmək üçün sözünün axırında o, böyük qardaşımı mənə misal çəkdi. Niderlandiya müharibəsində iştirak etməməyi atam eyni qətiyyətlə ona başa salıb nəsihət etmişdi, lakin onun bütün bu nəsihətləri qardaşıma təsir etməmişdi, gəncliyin qızgın xeyallarına uyaraq özünü əsgərliyə yazdırıb orduya getmiş və müharibədə öldürülmüşdü. Hərçənd ki (atam öz nitqini belə qurtardı), o mənim xoşbəxt olmağım üçün